

JÄTEJÄRJESTELYT PIHOILLA JA JÄTESUOJIEN RAKENTAMINEN

Tässä ohjeessa esitetään jätesuojien rakentamisen periaatteet erilaisissa kaupunkiympäristöissä sekä määritellään milloin jätesuojalle tulee hakea lupa.

Kiinteistöjen jätekeräys on toteutettava siten, että HSY Jätehuollon (Helsingin seudun ympäristöpalvelut- Jätehuolto) määräämä erilaisten hyötykäyttöön soveltuvien jakeiden keräys on mahdollista kiinteistöllä sekajätteen lisäksi. Kiinteistöillä kerätään mm. pahvia, kartonkia, paperia, lasia, metallia ja biojätettä. Lisäksi tuottajayhteisöt keräävät mm. paperia.

HSY Jätehuollon jätehuolto-ohjeista saa lisätietoja kiinteistökohtaisista vaatimuksista, jäteastioiden tilantarpeesta, huollosta ja tyhjentämisestä.

Astiat voidaan sijoittaa rakennuksessa sijaitsevaan jätehuoneeseen tai pihalla olevaan jäteaitaukseen tai jätekatokseen. Myös kiinteistöjen yhteisjärjestelyt voivat tulla kysymykseen. Helsingin kantakaupungissa (kaupunginosissa 1-27) ja uusissa asuinkerrostaloissa jätehuollon tilat tulee pääsääntöisesti sijoittaa rakennuksen pohjakerrokseen eikä pihamaalle. On myös mahdollista käyttää erilaisia syväkeräys- tai imukeräysjärjestelmiä, jolloin maanpäälliset osat ovat kooltaan pienempiä. Jatkossa tässä ohjeessa puhutaan yleisesti jätesuojista.

LUVANVARAISUUS

Maankäyttö- ja rakennuslain 126 §:n mukaan toimenpidelupa tarvitaan rakennelman pystyttämiseen ja sijoittamiseen, jos toimenpiteellä on vaikutusta luonnonoloihin, ympäröivän alueen maankäyttöön taikka kaupunki- tai maisemakuvaan.

Lain 126 a §:n mukaan toimenpidelupa tarvitaan katoksen, vajan, kioskin, käymälän, esiintymislavan tai vastaavan rakennelman rakentamiseen (rakennelma). Jos rakennelma edellyttää lupaa, rakennusvalvontaviranomainen arvioi sitä sen maankäytöllisten ja ympäristöllisten vaikutusten kannalta.

Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen 50 §:n mukaan rakennuslupahakemuksessa on osoitettava tontille rakennettavien rakennusten kokoon ja käyttöön suhteutetut riittävät tilat jätteiden keräämistä ja lajittelua sekä jätehuollon muuta järjestämistä varten. Jos jätteiden keräys-

SISÄLLYS

LUVANVARAISUUS	1
TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS	3
Terveellisyys	3
Paloturvallisuus	3
JÄTESUOJIEN SJOITTAMINEN	
PIHAMAALLE	3
Syväkeräysastiat	4
TOIMIPIDELUVAN HAKEMINEN	5
LISÄTIETOJA JA LÄHTEET	5

välineet sijoitetaan tontin pihamaalle, niiden suojaksi on rakennettava jätesuoja, -katos tai aitaus tai ne on maisemoitava istutuksin. Rakennusjärjestyksen 21 §:n mukaan korkeintaan 30 neliömetrin suuruisen aitauksen, katoksen tai suojan rakentaminen jätteiden keräilyä varten on vapautettu toimenpideluvan hakemisesta.

Vaikka toimenpiteen toteuttaminen ei vaadi lupaa, niin rakentamisessa on noudatettava voimassa olevan asemakaavan määräyksiä ja kyseiseen rakentamiseen liittyviä säännöksiä. Suojelluissa rakennuksissa tulee ottaa huomioon rakennussuojelusta aiheutuvat vaatimukset.

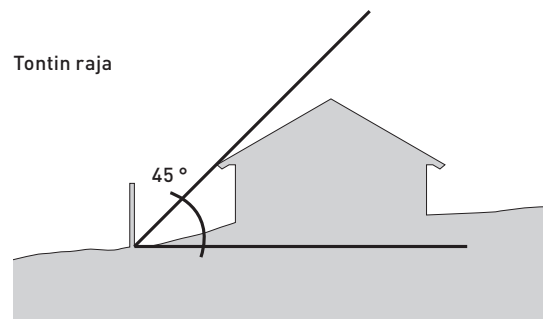
Jätesuojat tulee sijoittaa korkeutensa verran irti naapurin rajasta Helsingin kaupungin rakennusjärjestyksen 18 §:n mukaisesti: Vaja, katos tai muu rakennelma on sijoitettava naapuritontin rajasta vähintään niin kauaksi, että piirrettäessä tontin rajalta 45 asteen kulmassa suora, rakennelman on jäätävä kokonaan sen alle.

Rakennelman sijoittaminen tätä lähemmäs edellyttää naapuritontin omistajan tai haltijan suostumusta. Mikäli jätehuollon tilojen paikkaa halutaan aiemmasta siirtää tontilla ja sillä on vaikutusta naapurin etuun, on rakennuttajan syytä kuulla naapurit. Rakennelmat tulee myös sijoittaa korkeutensa verran irti tontin kadunpuoleisesta rajasta.

Jätehuollon tiloja ei saa sijoittaa pihamaalle, jos asemakaava kieltää sen. Jätesuojia ei myöskään tule sijoittaa kadun varteen asemakaavassa istutettavaksi määrätylle tontin osalle. Rakentamisessa tulee aina huolehtia siitä, että jätesuojat eivät aiheuta terveyshaittaa tai turvallisuusriskiä.

Mikäli jätesuojien yhteyteen halutaan rakentaa muita tiloja, esim. pyörävarastoja tai kiinteistönhoidon varastoja, tulee hakea toimenpidelupa. Rakentaminen ei kuitenkaan saa johtaa merkittävään rakentamiseen (rakennelman tulee olla pienehkö). Jätteiden keräilyyn tarkoitetun rakennelman koon tulee olla suhteessa kiinteistön käyttötarkoitukseen ja todelliseen jätteiden keräilytarpeeseen. Mikäli jätesuojat sijoitetaan rakennuksen ja kadun väliin tai kadulta näkyviin ja ne ovat tällöin osa katumaisemaa ja vaikuttavat kaupunkikuvaan, on syytä olla yhteydessä rakennusvalvontaan suunnitelman ja luvan tarpeen arvioimiseksi. Asemakaavassa suojelluilla alueilla ja suojeltujen rakennusten tonteilla jätesuojien rakentaminen edellyttää yleensä toimenpidelupaa.

Syväkeräysastioiden sijoittaminen ei vaadi lupaa, jos astiastot ovat mallihyväksytyjä ja ne ympäröidään aidalla, muurilla tai istutuksilla ja sijoitetaan pihamaalle niin, että ne eivät liity suoraan katutilaan.

Vaja, katos tai muu rakennelma on sijoitettava naapuritontin rajasta vähintään niin kauaksi, että piirrettäessä tontin rajalta 45 asteen kulmassa suora, rakennelman on jäätävä kokonaan sen alle.

Syväkeräysastiat on ympäröity matalalla muurilla 50-luvun kerrostaloalueella.

TERVEELLISYYS JA TURVALLISUUS

Terveellisyys

Jätetilojen riittävästä ilmanvaihdosta tulee suunnittelun yhteydessä huolehtia. Poistoilma tulee johtaa vähintään 8 metrin päähän viereisten rakennusten ilmanoton aukoista ja avattavista ikkunoista. Sijoitettaessa jätehuone rakennukseen tilan jäteilma poistetaan vesikaton yläpuolelle. Määräykset ilmenevät Suomen rakentamismääräyskokoelman osasta D 2 kohta 3.4, Rakennusten ilmastointi.

Jätesuojien terveyshaittojen tarkastuksia (mm. hajuhaitat) suorittaa ympäristöpalvelut taloyhtiön pyynnöstä.

Paloturvallisuus

Jätesuojien rakentamisessa tulee ottaa huomioon paloturvallisuusvaatimukset. Ne ilmenevät Suomen pelastusalan keskusjärjestön julkaisusta Pihan jäteastiat ja tuhopolttojen torjunta ja rakennusten osalta Suomen rakentamismääräyskokoelman osasta E1 ja Ympäristöministeriön ympäristöoppaasta. Rakennettaessa jätesuoja vähintään 8 metrin päähän olemassa olevista rakennuksista ja rakennelmista ei vaatimuksia jätesuojien rakenteille aseteta.

Korjausrakentamisessa esimerkiksi umpikortteleiden sisäpihoilla jätekatosrakenteiden paloturvallisuusperiaatteena on tilanteen oleellinen parantaminen verrattuna siihen, että jäteastiat olisivat sellaisenaan pihalueella. Suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota jätesuojien rakenteelliseen paloturvallisuuteen ja suojan sijaintiin. Myös suojan ja pihan lukitseminen lisää turvallisuutta. Lähellä tontin rajaa rakennettaessa on otettava huomioon paloturvallisuus naapurin suuntaan.

JÄTESUOJIEN SIOITTAMINEN PIHAMAALLE

Jäteastioilla ja niiden suojaksi rakennettavilla aitauksilla tai katoksilla on suuri merkitys ympäristön siisteydelle ja kaupunkikuvalle. Irralliset astiat ja astiarivistöt pihoilla koetaan epäsiisteinä ja hankalina käyttää. Ne halutaan usein myös suojata katseilta ja säältä.

Kullakin alueella tulee arvioida rakennusten ja ympäristön muodostama kokonaisuutta ja jätesuojan luonnetta. Mahdolliset jätesuojat tulee aina suunnitella huolella ympäristön luontevaksi osaksi. Jätesuojien ulkonäköön, sijaintiin ja suunnitteluun kannattaa panostaa, koska ne muodostavat merkittävän viihtyisyyssysteemien pihapiirin asukkailla. Suunnittelussa tulee käyttää ammattitaitoisia suunnittelijoita. **Jätesuojien ei tule korostua ympäristössä vaan olla mahdollisimman eleettömiä rakennelmia. Huoltopihan luonteinen osa tonttia on oikea sijaintipaikka, jätesuojaa ei tule sijoittaa porttiaiheeksi pihalle saavuttaessa.**

Jätehuoltotilojen paikka tulisi harkita osana koko pihan suunnittelua. Jätehuoltotilojen paikan valinnassa tulee huolehtia jätekuljetusten turvallisuudesta järjestämisestä ja huollon helpoudesta.

Arvoympäristöön sijoitettu jätesuoja.

Kantakaupungin umpipihat ovat usein ahtaita ja tarkoitettu oleskeluun. Suositeltavinta onkin sijoittaa jätetilat rakennuksen pohjakerrokseen tai olemassa oleviin sivu- tai piharakennuksiin.

Avokorttelialueilla jätesuojat korostuvat kaupunkikuvassa mikäli ne huollon vuoksi sijoitetaan lähelle katua. Suunnitelman tulee olla korkeatasoinen ja ympäristöön sopiva.

Pientaloalueilla jäteastiat on syytä suojata istutuksilla ja mahdollisesti kevyellä matalalla aidalla luontevaksi osaksi katu- ja pihamiljöötä.

Erytystä huomiota tulee kiinnittää jätesuojien suunnitteluun **suojelluilla** alueilla. Yhtenäisesti toteutetuilla alueilla on toivottavaa käyttää yhtenäisiä ratkaisuja. Myös yleiskaava 2002:n kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta arvokkailla alueilla tai valtakunnallisesti merkittävissä rakennetuissa kulttuuriympäristöissä jätesuojien suunnittelu on korkeaa ammattitaitoa vaativa tehtävä.

Syväkeräysastiat

Syväkeräysastiat on rajattava aidalla, muurilla, aidanteilla tai istutuksilla niin kadusta kuin naapureista huolitelluksi osaksi ympäristöä. Sijoituksen tulee olla kaikissa tapauksissa kaupunkikuvaan sopiva. Kadunvarren istutuksia ei saa hävittää astiastojen tieltä. Astioiden liittyminen maan pintaan tulee viimeistellä ja korkeudet sovittaa maaston korkotsoihin.

Maanpäällisten osien tulee muotoilultaan olla huoliteltuja ja kooltaan mahdollisimman pieniä. Kestopuulla päällystetyt astiastot eivät sovellu rakennettuun kaupunkiympäristöön. Suositeltavaa on käyttää esimerkiksi tummanharmaita yksivärisiä astiarivistöjä, joiden sovitus osaksi pihamiljöötä onnistuu luontevasti.

Pientaloalueella jäteastiat on suojattu taitavasti kevyellä aitamaisella rakennelmalla osaksi katumiljöötä.

Jätesuojat tulee suunnitella laadukkaasti osaksi pihamiljöötä.

TOIMIPIDELUVAN HAKEMINEN

Mikäli toimenpidelupa on tarpeen, se haetaan sähköisesti Lupapiste-palvelusta (www.lupapiste.fi). Luvan hakemiseen tarvitaan seuraavat asiakirjat:

- valtakirja, jollei tontinomistaja tai haltija itse tee hakemusta tai anna valtuutusta Lupapisteessä
- pääpiirustukset: asemapiirros, pohjapiirros, julkisivut ja leikkaus.

Asemapiirrokselta tulee ilmetä myös tontin asemakaavamääräykset ja pihajärjestelyjen muutokset aiempaan lupaan verrattuna.

- naapurin suostumus mikäli jätesuoja rakennetaan rakennusjärjestyksen 18 §:n edellyttämää lähemmäs naapurin rajaa (rajanaapurit)
- naapurien kuulemisasiakirjat mikäli hankkeella on vaikutusta naapurin etuun

Lupaan ei liitetä määräyksiä viranomaisen tarkastuksista tai katselmuksista.

Hankkeeseen ryhtyvän (rakennuttajan) tulee pyytää kaupunkimittaus-palvelulta sijainnin merkitseminen, mikäli rakennetaan lähelle rajaa eikä rajalinjan paikka ole tarkasti tiedossa. Lisäksi on hyvä pyytää sijaintikatselmus kaupunkimittauspalvelulta jälkikäteen rakennelman merkitsemiseksi kartalle.

Mikäli jätesuoja on rakennettu määräysten tai tämän ohjeen vastaisesti, voi viranomainen edellyttää rakennelman muutettavaksi tai purettavaksi.

LISÄTIETOJA JA LÄHTEET

Helsingin kaupunki, www.hel.fi

- Rakennusvalvonnalla on ohjeita luvan hakijoille.
- Helsingin kaupungin rakennusjärjestys 2010 löytyy verkkosivuilta.
- Kiinteistön asemakaavatietoja saa karttapalvelusta (kartta.hel.fi).
- Ympäristöpalveluiden asumisterveysneuvonta antaa tietoa ja neuvoja mm. asuntojen terveellisyydestä jätahuoltoon liittyen.

Paloturvallisuus

- Pihan jäteastiat ja tuhopolttojen torjunta. Julkaisija Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö (SPEK), 2010. www.spek.fi.
- Suomen rakentamismääräyskokoelma, osa E1, Rakennusten paloturvallisuus, www.ymparisto.fi.
- Rakennusten paloturvallisuus & Paloturvallisuus korjausrakentamisessa. Ympäristöministeriön ympäristöopas 39. Helsinki 2003.

Ilmastointi

- Suomen rakentamismääräyskokoelma, osa D2, Rakennusten sisäilma ja ilmanvaihto, www.ymparisto.fi.

Syväkeräysastiat on sijoitettu katutiljööseen taitavasti tiiviillä pientaloalueella.

Lainsäädäntö

- Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL 132/1999)
- Maankäyttö- ja rakennusasetus (MRA 895/1999)
- Jätelaki (646/2011)
- Jäteasetus (179/2012)

Rakennustietosäätiö. RT-ohjekortti 69-11190: Asuinkiinteistön jätehuolto.

- Ohjeessa käsitellään asuinkiinteistöllä syntyvien yhdyskuntajätteiden lajittelua, keräystä ja kuljetuksen järjestämistä.

HSY Jätehuolto

- Pääkaupunkiseudun kiinteistöt kuuluvat HSY Jätehuollon piiriin, ks: Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleiset jätehuoltomääräykset.
- HSY:n verkkosivuilla on ohjeita ja esitteitä kiinteistön jätehuollon suunnittelun tueksi, www.hsy.fi.

Helsingin rakennusvalvonnan ohje, joulukuu 2015.

Korvaa maaliskuussa 2012 julkaistun ohjeen. Alkuperäinen ohje rakennusvalvonnan johtoryhmän hyväksymä 15.3.2010. Päivitetty lakimuutosten osalta joulukuussa 2015.

(MU)

Kuvat: Marjatta Uusitalo, s. 4 ylempi kuva Pia-Liisa Orrenmaa